

10 اندرز از ششمین پیشوای شیعیان

امام جعفر صادق (ع) تلاش و کوشش خود را با کار علمی آغاز و حوزه فکری و ثمربخش خویش را که بزرگان فقها و متفکران از آن بیرون آمدند، در صفوف امت، افتتاح کرد و با تربیت شاگردانی دانشمند، ذخیره علمی بزرگی برای امت بر جای گذاشت.

امام جعفر صادق (ع) تلاش و کوشش خود را با کار علمی آغاز و حوزه فکری و ثمربخش خویش را که بزرگان فقها و متفکران از آن بیرون آمدند، در صفوف امت، افتتاح کرد و با تربیت شاگردانی دانشمند، ذخیره علمی بزرگی برای امت بر جای گذاشت.

به گزارش خبرنگار دین و اندیشه خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، بیست و پنجم سوال مصادف است با سالروز شهادت ششمین اختر تابناک آسمان امامت و ولایت، امام جعفر صادق(ع)، احیاگر آیین رسول گرامی اسلام و مذهب شیعه. از این رو شیعه اثنی عشری خود را مفتخر به لقب مذهب جعفری می‌داند.

امام جعفر صادق(ع)، در هفدهم ربیع‌الاول سال 83 هجری قمری در مدینه متولد شدند. کنیه ایشان ابوعبدالله و لقبشان "صادق" است. پدر ارجمندشان امام باقر(ع) و مادرش ام فروه است.

این امام بزرگوار در دوران قبل از امامت، شاهد فعالیت‌های پدر خویش در نشر معارف دینی و تربیت شاگردان وفادار و با بصیرت بود. امام باقر(ع) در مناسبت‌های مختلف به امامت و ولایت فرزندش امام جعفر صادق(ع) تصریح فرموده و شیعیان را پس از خودش به پیروی از او فرا می‌خواند. لذا احادیث زیادی مبنی بر نص امامت حضرت صادق(ع) نقل شده است.

امام صادق در سال 114 هجری قمری پس از شهادت پدرش در سن 31 سالگی به امامت رسید. دوران امامتش مصادف بود با اواخر حکومت امویان و اوایل حکومت عباسیان.

اوضاع جامعه در آغاز امامت حضرت

در آغاز امامت حضرت افرادی از شیعیان و حتی بستگان حضرت حاضر به قبول امامت ایشان نبودند، لذا حضرت از راه‌های گوناگونی کوشیدند آنها را به قبول راه صحیح وادار سازند و در این زمینه به اذن خداوند معجزاتی نیز انجام دادند.

دوران امام جعفر صادق(ع) در میان دیگر دوران‌های ائمه اطهار(ع)، دورانی منحصر به فرد بود و شرایط اجتماعی و فرهنگی عصر آن حضرت در زمان هیچ یک از امامان وجود نداشته است و این به دلیل ضعف بنی امیه و قدرت گرفتن بنی عباس بود.

این دو سلسله مدت‌ها در حال مبارزه با یکدیگر بودند که این مبارزه در سال 129 هجری وارد مبارزه مسلحانه و عملیات نظامی شد.

این کشمکش‌ها و مشکلات سبب شد که توجه بنی امیه و بنی عباس کمتر به امامان و فعالیتشان باشد، از این رو این دوران، دوران آرامش نسبی امام صادق(ع) و شیعیان و فرصت بسیار خوبی برای فعالیت علمی و فرهنگی آنان به شمار می‌رفت.

جنبش فرهنگی در دوران امامت حضرت

عصر آن حضرت همچنین عصر جنبش فرهنگی و فکری و برخورد فرق و مذاهب گوناگون بود. پس از زمان رسول خدا (ص) دیگر چنین فرصتی پیش نیامده بود تا معارف اصیل اسلامی ترویج شود، بخصوص که قانون منع حدیث و فشار حکام اموی باعث تشدید این وضع شده بود. لذا خلأ بزرگی در جامعه آن روز که تشنه هرگونه علم و دانش و معرفت بود، به چشم می‌خورد.

امام صادق(ع) با توجه به فرصت مناسب سیاسی و نیاز شدید جامعه، دنباله نهضت علمی و فرهنگی پدرش را گرفت و حوزه وسیع علمی و دانشگاه بزرگی به وجود آورد و در رشته‌های مختلف علمی و نقلی شاگردان بزرگی تربیت کرد. شاگردانی چون: هشام بن حکم، مفضل بن عمر کوفی جعفری، محمد بن مسلم ثقفی، ابان بن تغلب، هشام بن سالم، مؤمن طاق، جابر بن حیان و تعداد شاگردان امام را تا چهار هزار نفر نوشته‌اند.

ابوحنیفه رئیس یکی از چهار فرقه اهل سنت مدتی شاگرد ایشان بود و خودش به این موضوع افتخار کرده است.

امام از فرصت‌های گوناگونی برای دفاع از دین و حقانیت تشیع و نشر معارف صحیح اسلام استفاده می‌برد. مناظرات زیادی نیز در همین موضوعات میان ایشان و سران فرقه‌های گوناگون انجام پذیرفت که طی آنها با استدلال‌های متین و استوار، پوچی عقاید آنها و برتری اسلام ثابت می‌شد.

همچنین در حوزه فقه و احکام نیز توسط ایشان فعالیت زیادی صورت گرفت، به صورتی که شاهراه‌های جدیدی در این بستر گشوده شد که تاکنون نیز به راه خود ادامه داده است.

بدین ترتیب، شرایطی مناسب پیش آمد و معارف اسلامی بیش از هر وقت دیگر از طریق الهی خود منتشر گشت، به صورتی که بیشترین احادیث شیعه در تمام زمینه‌ها از امام صادق(ع) نقل شده و مذهب تشیع به نام مذهب جعفری و فقه تشیع به نام فقه جعفری خوانده می‌شود.

شهادت حضرت صادق علیه السلام

پس از به قدرت رسیدن عباسیان، همانطور که آن حضرت پیش بینی کرده بود فشار بر شیعیان افزایش یافت و با روی کار آمدن منصور این فشار به اوج خود رسید. امام نیز از این فشارها مستثنی نبود. این دوران، یعنی چند سال آخر عمر آن حضرت بر خلاف دوران اولیه امامتشان، دوره سختی‌ها و انزوای دوباره آن حضرت و حرکت تشیع بود. منصور شیعیان را به شدت تحت کنترل قرار داده بود.

سرانجام کار به جایی رسید که با تمام فشارها، منصور چاره‌ای ندید که امام صادق(ع) را که رهبر شیعیان بود از میان بردارد و بنابراین توسط عواملش حضرت را به شهادت رساند. آن حضرت در سن 65 سالگی در سال 148 هجری به شهادت رسید و در قبرستان معروف بقیع در کنار مرقد پدر و جدّ خودش مدفون شد.

در زمینه فضایل و مکارم اخلاقی حضرت صادق(ع) روایات و وقایع بسیار زیادی نقل شده است. آن حضرت با رفتار کریمانه و خلق و خوی الهی خود بسیاری از افراد را به راه صحیح هدایت فرمود، به گونه‌ای که پیروان دیگر مکاتب و ادیان نیز زبان به مدح آن حضرت گشوده‌اند.

از جمله رویدادهای مهم دوران امام صادق(ع)

شهادت امام باقر(ع)، پدر امام جعفر صادق(ع)، در سال 114 هجری

قیام زید بن علی(ع)، عموی امام جعفر صادق(ع) بر ضد امویان و شهادت او در این واقعه، در سال 121 هجری

گسترش نهضت بنی هاشم (علویان و عباسیان)، در سراسر قلمرو حکمرانی امویان.

سرنگونی سلسله امویان و پیروزی عباسیان و تسخیر خلافت اسلامی توسط ابو العباس سفاح، در سال 133 هجری.

قیام علویان بنی الحسن(ع) بر ضد عباسیان و سرکوب شدن آنان به دست منصور دوانیقی.

بهره‌جویی امام صادق(ع) از فرصت به دست آمده از نبرد میان عباسیان و امویان، برای تشکیل حوزه علمی اسلامی و تربیت هزاران شاگرد در رشته‌های فقه، تفسیر و علوم قرآن، کلام، شیمی، تاریخ و غیره، در زمینه مشرفه.

مبارزه علمی و فرهنگی امام صادق(ع) و یاران ایشان با مخالفان، ملحدان و مدعیان دروغین.

اندرزهای ده‌گانه از امام جعفر صادق(ع)

مردی از امام صادق(ع) اندرزی درخواست نمود! آن حضرت به او فرمودند:

اگر خدای تعالی روزی را به عهده گرفته است غصه خوردنت برای چیست؟!

اگر روزی تقسیم شده است، حرص و آز برای چیست؟!
و اگر سنجش (در قیامت) حق است، پس ثروت اندوزی برای چیست؟!
و اگر عوض دادن خدای تعالی حق است، پس بخل ورزیدن برای چیست؟!
و اگر کیفر الهی آتش دوزخ است، پس گناه برای چیست؟!
و اگر مرگ حق است، پس شادمانی برای چیست؟!
و اگر (کارنامه) اعمال بر خدا عرضه می‌شود، پس فریب برای چیست؟!
و اگر گذر کردن بر صراط حق است، پس خودپسندی برای چیست؟!
و اگر تمام چیزها به قضا و قدر است، پس اندوه برای چیست؟!
و اگر دنیا ناپایدار است، پس اعتماد و آرامش به آن برای چیست؟!
من ضمانت می‌کنم که هر که میانه روی پیشه کند، فقیر نشود.